

„Foaia Școlară”

Revistă pedagogică-culturală
Organ oficial al revizoratului școlar de Bihor.

CUPRINSUL:

G. Bota: Paralizie morală.

G. Tulbure: Apostolat.

G. Sofronie: Societatea Națiunilor și învățământul public.

C. Munteanu: Ridicarea culturală a satelor.

A. P. Nicu: Educația artistică prin învățământul de
desennul de A. Keller.

Eug. Speranția: Educația intelectuală în lumina pragma-
tismului.

C. Bunea: Reforma învățământului. — Din critica unei
lecții de istorie.

Partea oficială: * *

Informațiuni: Reforma învățământului secundar; Curente
noui în pedagogie; Cultura și școală; Părinți, copiii
și morala de azi; Învățământul în Rusia sovietică;
Comemorarea lui Nic. Bălcescu. Cărți și reviste.



Redacția și Administrația:

Oradea, Revizoratul școlar.



Oradea,

Tiparul Tipografiei Diecezane Str. Episcop Clorogariu No. 3.

Redactori:
P. Coroiu și C. Bunea



Revista apare lunar, cu excepția lunilor
Iulie și August.



Abonamentul anual:
Pentru autorități și instituții 250 Lei,
pentru învățători 200 Lei.

BCU Cluj / Central University Library Cluj



D-nii autori și editori cari doresc să li se anunțe în
revistă apariția lucrărilor sau publicațiilor, sunt
rugați să trimită câte un exemplar pe adresă
revizoratului școlar.



Manuscrisele să fie scrise citit și numai
pe o pagină de hârtie.



Orice corespondență privitoare la revistă,
se va adresa la revizoratul școlar,
menționându-se aceasta
în adresă.



„Foaia Școlară”

Revistă pedagogică-culturală

Organ oficial al revizoratului școlar de Bihor.

Paralizie morală

de GEORGE BOTA.

În momentul în care școala este chemată mai mult ca oricând să schimbe fața sufletească a țării acesteia, contribuind la rezolvirea marelui crize morale prin care trec toate popoarele încercate de războiu, se cade să ne gândim la toate mijloacele de educație. Școala fiind cel mai determinant factor social, ea trebuie să se înspire de la frământarea socială a timpului, să-i prindă orientarea, dar mai ales să-i afle slăbiciunile și să caute căi de îndreptare. Tămăduirea bolilor sociale, însă necesită vreme mai îndelungată decât cea a indivizilor, căci organismul social e mai complex, mai mare în timp și în spațiu și mai greu de cunoscut. Ca să tămăduiești societatea, nu te vei mărgini a lucra atât asupra celor bolnavi, ci te vei gândi să aduci în locul lor alții sănătoși. Să fim înțelegi: generația actuală a societății care ține în mâinile sale viața socială nu mai poate fi îndreptată din temelie; ea poate cel mult să primească o îmbunătățire relativă, pentruca neamul nostru să nu cadă în prăpastie. La această îmbunătățire relativă nu contribuie numai școala, ci și ceilalți factori sociali. Școala va trebui să îngrijească de generația nouă, cea pe care o are în mână și pe care să ne-o dea sănătoasă. Tămăduirea generațiilor înseamnă tămăduirea socială. Se înțelege că nu putem deosebi cu totul generațiile una de alta, cele mai vechi — ba și cele dispărute — influențând asupra generației tinere. Am

fi mulțumiți dacă generația actuală ne-ar lăsa neatinsă de păcatele sale, generația care se ridică. Școala, oricât ar fi ea de bine organizată, învățătorul oricât de dărz în rolul său, va întâlni în generația actuală nu totdeauna un ajutor, ci de cele mai multeori un dușman. Mai puneți pe lângă toate acestea că și învățătorii nu sunt decât reprezentanții unei generații care se duce, că părinții, ceilalți educători, nu sunt decât indivizii unei societăți bolnave și vă veți da seama ce poate și biata școală în lupta sa de regenerare națională!

O boală generală de care suferă generația actuală și de care trebuie să ferim generația care vine, este așa zisa *paralizie morală*, *laxismul* sau mai pe românește *nesimțirea morală*. Această boală moralo-socială explică în mare parte pentru ce asistăm la dezastrul social ce se desfășoară înaintea ochilor noștri. Hoția — sub toate formele ei: banditism, speculă, înșelare, tâlhărie, delapidare, defraudare, afaceri dubioase, parvenire cu orice preț, îmbogățire din senin și atâtea nuanțe, sunt în mare parte datorite *slăbirei simțului* de respectare a avutului public și al aproapelui. Calomnia, mahalagismul, flecăreala, hipocrizia sub toate formele și hârfeala, dușmănia, intriga, prigonirea, răzbunarea și tot convoiul lor, se explică în mare parte prin *slăbirea simțului* de respect pentru persoana altuia, *simțului de dreptate*, *simțului de adevăr*, *simțului* de bine și în general *slăbirei bunului simț*. Este o nesimțire morală generală, un dezechilibru moral îngrijorător, care e mai primejdios poate decât orice alt dezechilibru: bugetar, financiar, politic etc. Căci mai la urma urmei, din dezechilibrul moral își trag izvorul și celelalte dezechilibre.

Principiile morale pot fi afișate și trâmbițate la toate răspântiile și predicate de pe toate amvoanele și tribunele: omul de azi nu mai simte legea morală și dacă totuși duce o viață morală, aceasta este datorită unui mecanism moral — cât va dura și el. Este o *ușurință generală* care caracterizează pe omul modern, după ce i s'a *tocit simțul moral*. Dumnezeu, patrie, bine, adevăr, dreptate le apreciază, le recunoaște, dar le privește cu zâmbetul celui ce are altceva de făcut. E o dedublare psihică prin care individul trăiește cu două fețe în socie-

tate. Cu una se duce la biserică, poate chiar se roagă și crede; iar cu cealaltă față — după ce și-a făcut datoria feței celei dintâiu — își trăește viața independentă de Dumnezeu, de bine de dreptate etc. Cultura ultramodernă îi ajută minunat să ducă această dublă viață: morală de ochii lumii, practică de plăcerea lui. Se trăește azi mult, se trăește bine — dar nu în lumina binelui obștească, ci al binelui capricios al individului.

Ideile morale nu mai impresionează, pentru că viața ușoară îi dă omului modern impresii mai ușoare și îl transformă astfel într-o specie tot mai ușoară care într'un limbaj popular se numește *secătură*. Nesimțirea morală duce deci la această degradare socială care se cheamă *secăturism*. Paralizicii morali se înmulțesc văzând cu ochii în toate stratele sociale. Și de oarece principiile moral — social — religioase sunt scoase tot mai mult la iveală, trebuie să admitem că nu morala a slăbit, ci simțul moral.

Încât școala ar trebui să se gândească serios și la această latură educativă și să ferească generația de mâine de paralizia morală. Trebuie să ne gândim a reda generației de mâine ceace a pierdut generația de azi.

Se pune dar întrebarea: prin ce mijloace vom deprinde tineretul școlar să devină simțitor în fața binelui, în fața lui Dumnezeu și a dreptății? — E o problemă mare aceasta și noi ne mulțumim în aceste câteva rânduri să redăm sintetic numai perspectiva școlii care să ne scape de dezastru.

Și aici iară ne întoarcem la păcatele școlii mecanice — opusul școlii active — și constatăm că cu această școală pregătim dezastrul moral în loc să-l evităm. În alte rânduri spuneam că trebuie să facem „exerciții de bunătate cu copiii”; că închinatul, dusul la biserică automat și papagalizarea textelor moral-religioase sunt primejdioase când n'au un fond de emoție moral religioasă; că școala frazei și a cărței, nu ne poate da decât oameni spoți, superficiali, ușurei cari ascund un pustiu de suflet.

Copilul trebuie pus în situația să *simtă sincer emoția* să nu devină de mic un hipocrit — un dedublat, care mai târziu își va avea pregătite cele două fețe cu cari să cadă în paralizia morală. O rugăciune o istorioară

morală, o plantă, un gândăcel, un câmp, tot ceace învață și îl încunjură să-i producă emoții sincere. Și ca să se producă aceste emoții sincere, trebuie ca învățătorul să intervină cu sinceritatea emoțiilor sale. După cum preotul nu convinge numai cu citirea rece și monotonă, ci cu căldura simțirii sale, tot astfel învățătorul nu va trezi simțire și nu va deprinde pe copii să simtă decât dacă el va simți sincer și puternic. De aceea i se cere lui entuziasm până și în cele mai aride obiecte. Am merge cu exagerarea până a afirma că și într'un calcul de adunare sau scădere matematică, să se pună convingere: opt și cu opt fac șaptezecce — este un adevăr, care spus cu convingere, furișează în sufletul copilului simțul adevărului, un element puternic al moralității. Căci în școală nu facem știință pură, ci educație, servindu-ne de știință ca să aprindem în micile suflete sentimentele generoase și nobile. Mai multă frământare, mai multă convingere și sinceră simțire, mai mult entuziasm, iată ce se cere dela școala care vrea să ne dea o generație nouă.

Și trebuie să constatăm cu durere că și elevii, vorbind mai ales de cei ce au trecut de pragul șc. primare, trăesc o viață ușoară, așa cum o trăesc educatorii lor, viață de plăceri ușoare, capricioase, de un nevrosism bolnăvicios. Nu aveți decât să luați parte la așa zisele petreceri, unde se încearcă emoții eftine și degenerate, în loc ca ele să fie ocazia fericită de simțire înaltă și generoasă. Aceste serbări își au și ele dedublarea lor: în partea I-a se cântă osanale moralei și frumosului, iar în partea II-a se trăiește, până la ziuă, uneori, ceasuri de viață ușoară-modernă. Nu doar că am fi împotriva petrecerii; dar observăm că ele degenerază și satele sunt inundate de muzica, dansul și decadența orașelor. Sufletul țăranului în loc să fie ridicat, este otrăvit cu nevrosismul epileptic și decadent al orașelor.

Iar copiii iau mai mult dela acea ce fac *domnii*, *domnișorii* și *domnișoarele* — orășănizate — decât li se dă în clasă.

Cu parodii de serbări nu facem decât grăbim decăderea simțului moral care a mai rămas ceva la țăran. Pe acesta să-l exploatăm și să-l trezim la viață. Regenerarea de acolo începe.

Apostolat

de G. TULBURE.

II.

Am intrat în școală.

Țineam să-l cunosc pe învățător, fiindcă era și el din cei tineri, veniți de prin alte meleaguri. Îmi trimisese chiar scrisoare, în care mi-se plângea, că ambiția lui tinerească este înfrântă de piedecile și dușmăniile, ce i-se pun în cale.

— Mănat, prin imboldul sentimentelor mele de Român și patriot, — îmi scria cu avânt juvenil — de dorința curată de a-mi sacrifica munca în folosul fraților ardeleni desrobiți, am venit aici de bună voie, părăsindu-mi familia și locul nașterii. Idealul meu a fost și va fi: *totul pentru progresul neamului!* Fără a-mi face complimente pot să afirm, că'n activitatea mea se oglindește cinstea, dreptatea legii și legea dreptății. În afară de școală, țin să știți că am început să activez și'n direcția literară și ziaristică. Am o seamă de nuvele, poezii și am terminat chiar acum un roman de conținut tragic. Voiesc să contribuesc și eu la clădirea culturii naționale din acest colț de țară. Dar ce pot să fac, când sunt înconjurat numai de proști și răuvoitori, cari, în loc să mă înțeleagă, îmi pun bețe'n roate?

Scrisoarea continua pe tonul acesta tânguitor și facea apel la sprijinul autorităților școlare. Cazul era impresionant și de natură să mă intereseze mai deaproape. Mai ales, că astfel de cazuri nu sunt izolate.

— Cum o duci? îl întreb.

— Rău de tot. Zilele trecute, un bețiv de țăran m'a insultat pentrucă l-am dat la amendă. Copila lui lipsea permanent dela cursul de adulți. Când a venit, am muștrat-o. Mi-a răspuns obrasnic, și i-am dat o palmă, așa ușor. Intr'o zi, tată-său m'a întâlnit pe șosea. Venea dela târg cam turmentat. S'a agățat cu vorba de mine, m'a injurat și la un moment dat a ridicat băta. Alții l-au oprit, că m'ar fi schilăvit. Mi-a strigat să plec din sat, să mă duc de unde am venit, că de unde nu, îmi face apa.

Viața mi-e în primejdie. Nu mai pot să stau aici. Toți mă dușmănesc: și preotul și notarul și comitetul școlar. Numai pentrucă vreau să-mi fac datoria, și școala vreau să fie școală. Eu înțeleg să-mi fac apostolatul în conștiință.

— Foarte frumos, dragă băiete. Te-am înțeles și vreau să-ți vin în ajutor. Dar poate și Dta ai greșit în felul de procedare.

— Cam așa găsește și eu că este, domnule inspector, interveni revizorul școlar, care încă era de față. Dați-mi voie să-mi spun și eu părerea, fiindcă am anchetat cazul și-l cunosc în amănunte.

Domnul învățător este băiat deștept și cu multă ambiție de de muncă. Poate chiar tinerețea și doza de entuziasm l-a făcut însă să se pripească nițel, și'n relațiile cu oamenii, între cari a ajuns, a călcat cu stângul dela început. L-a luat prea sever, prea de sus. Ori pela noi, notarul e domn mare în sat, iar țărani sunt mai conștienți de sine și de demnitatea lor, că nu sunt așa rămași și săraci, cum sunt poate prin părțile de unde a venit domnealui. Nemulțumit cu actualul comitet școlar, a amenințat că-l schimbă și a umblat să pună pe alții.

Poate că avea dreptate, dar n'a procedat cu tact și n'a avut răbdare. Astfel și-a făcut adversari, dânsul fiind singur și strein în sat. A mai pălmuit fetișoara țaranului cu pricina, lucru, care după părerea mea, nu trebuia să-l facă. Pedepsele corporale — o știe și dumniasa — sunt condamnate de pedagogia modernă și nu sunt admise în școală, mai ales la fete mai mărișoare, care sunt mult mai sensibile și fac sânge rău. Tatăl, fetii este dealtfel un țaran pașnic și de treabă. Nici nu este beutor de felul lui. A doua zi, i-a părut rău, s'a dus la domnul învățător și l-a rugat să-l ierte. Dumniasa sa a refuzat să-l ierte și l-a dat în judecată pentru insultă corporală. Procesul s'a desbătut și țaranul a fost pedepsit cu închisoare și amendă.

Omul și-a ispășit deci greșala și și-a primit pedeapsa, deși scandalul putea fi evitat. Dumniasa, ca om inteligent, văzându-l turmentat din târg și bine știind, că are necaz pe dânsul, procedă mai cuminte dacă-l ocolea din drum și nu-și făcea vorbă cu el.

Imi pare rău, că s'a întâmplat și nu-i reproșez, decât îl sfătuiesc doar să se resemneze pentrucă nu suferă decât consecințele unei atitudini imprudente. Cazuri de acestea mai avem pe ici-pe colea.

Învățătorul ascultă descurajat... A trebuit să-i dau dreptate revizorului, mai ales după ce am văzut și dosarul anchetei. Pe învățător l-am sfătuit să nu-și piardă ambiția și dorul de muncă, dar să n'nceapă apostolatul cu altă manieră. Reformele nu se fac de azi pe mâine. Cu duhul blândeții, cu tact și cu răbdare s'ajunge mai târziu la țintă, dar mai sigur.

* * *

V-am pus în față doi dascăli fineri. Două poluri opuse. Amân-

doi pătrunși la fel de frumuseța misiunii lor. Amândoi deopotrivă de simpatici și demni de apreciat.

Ei se deosebesc însă esențial prin *mijloacele*, cu care au crezut să-și realizeze idealul. Unul a luat calea lui Pestalozzi, ocupându-se numai de școală și de copii. Rezervat și cuviincios față de săteni, păstrând distanța, a sfârșit prin a-i cuceri. Celalalt, fire impulsivă, pornind la luptă cu sgomot și îmbrăcând platoșa de reformator și poruncitor, s'a trezit în față cu o pădure de măciuci ridicată asura sa.

Amândoi apostoli, dar numai unul apostol adevărat... Toți sunt ostași, dar nu toți sunt luptători dibaci.

Pentru apostolatul, de care avem nevoie pe câmpul de luptă al culturii și al educației poporului, entuziasmul aprins nu e armă suficientă. El trebuie dublat de meșteșugul de a-l ști plasă și pune în aplicare. Meșteșugul *acesta* trebuie îndrumați să și-l însușească tinerii noștri luminători ai satelor. Să nu-i lăsăm să-și piardă entuziasmul dela prima ciocnire cu realitatea, de cele mai multe ori brutală.

Cel care are darul acesta, cel care, în loc să turbure sufletele și să răscolească patimile satului, va ști să aprindă o nestinsă lumină în școală, concentrând și solidarizând pe toți în jurul acestui opaiț — care este însăși problema culturii noastre — acela a găsit calea apostolatului.

Societatea Națiunilor și Invățământul public

de George Sofronie
profesor.

Este relativ recentă amintirea polemicilor desfășurate de o parte din presa noastră în jurul cunoscutei dispoziții a Domnului Const. Kirilescu, pe atunci Director General al Invățământului secundar, astăzi Secretar General al Ministerului Instrucțiunii Publice, referitoare la introducerea în învățământul secundar a noțiunilor elementare de cunoaștere a Societății Națiunilor.

Deși dispozițiunea în chestiune nu făcea decât să concretizeze, cu multă circumspecție, cu timiditate chiar, principiul la a căror adoptare multe State își dăduseră azeziunea, — adoptate de altfel și de *Union juridique internationale*, — ea a fost prezentată

ca periculoasă educației naționale a tineretului nostru școlar. Concluzia aceasta pesimistă era rezultatul — după părerea noastră — a unei prea stricte interpretări date termenului de *național* și de *internațional*, presupunerii existenței unui antagonism, ce ar merge până la excludere, între acești termeni, necunoașterii reale, în fine, a ceea ce este și ce urmărește Societatea Națiunilor.

Trebue însă să recunoaștem că din aceste discuții, unele elemente au ieșit precizate. Teama de pericol a fost îndepărtată prin valabilitatea argumentelor ce s'au adus pentru introducerea în învățământ a Soc. Naț. Corpul profesoral el însuși a fost lămurit prin conferința — într'adevăr edificatoare pentru orice intelectual — ținută de dl. C. Kirilescu la „Cercul Profesorilor Secundari” din București, sub titlul „*Societatea Națiunilor și Școala*”.

Dar nu este mai puțin adevărat că problema rămâne deschisă, în ceea ce privește utilitatea la care a dat naștere, -- din punct de vedere educativ, — aplicațiunea binevenitei dispozițiuni. Pentru că cu ora în care s'a predat de către profesorii de Istorie prea elementarele noțiuni asupra Soc. Naț. și cu trecerea lor în programul analitic de bacalaureat, aproape neexamineate de astfel — subsemnatul s'a convins că în ambele sesiuni de bacalaureat ale anului școlar trecut, toți candidații puteau cădea din lipsa totală de cunoaștere a acestei chestiuni — s'a dat satisfacție *formei*, dar nu s'a rezolvat problema în *fond*.

*

Pentru cine examinează problema cu obiectivitate, nu se poate contesta că din punct de vedere științific și pedagogic este perfect util ca absolventul învățământului secundar de toate categoriile, să posede un minimum de cunoștințe asupra Societății Națiunilor, Instituție a cărei activitate este prodigioasă, a cărei vitalitate este crescândă și a cărei utilitate pentru menținerea păcii s'a dovedit în repetate rânduri dela 1920 și până astăzi, cu toate criticile scepticilor sau ironicilor, de altfel tot mai puțini la număr.

Nu se poate dispensa de această cunoaștere — pentru că prin forța lucrurilor trebue să fie în curent, — când trece prin învățământul de *cultură generală*, — cu existența unei Instituții a cărei concretizare reprezintă finalul unui proces istoric, bogat în manifestări similare dar niciodată până astăzi isbutite: conceptul *cultural* o cere deci.

Nu se poate dispensa de aceasta și pentru că după mecanismul Pactului — Statutul fundamental al Soc. Naț. -- toate Statele, în special cele nefavorabil așezate geograficește, nu au decât

de câștigat cu Soc. Naț. pe când fără ea, nu au decât de pierdut; aceasta fiind și situația Statului nostru, cunoșterea ei este deci cerută și de *conceptul național*.

*

Aceasta ne duce la complectarea *națională* dar *efectivă* a programelor noastre școlare — așa cum de altfel urmărește și *Institutul de cooperatie intelectuală* — cu noțiuni referitoare la originea, compoziția, organele, activitatea, misiunea Soc. Naț. În cadrul cărui studiu ar trebui să se predea aceste noțiuni? Dacă s'ar ajunge la introducerea în învățământul public a elementelor fundamentale de drept internațional, disciplină a cărei importanță este crescândă — și de morală internațională, (cum propusese *Union juridique internationale* sesiunea din 17—24 Maiu 1919) rațional ar fi ca aceste noțiuni să fie adăugate — în special partea de tehnică, de funcționare, de activitate etc. a Soc. Naț. — la materia *Dreptului*, extins evident ca număr de ore. *Istoriei*, celei universale în special — iar reveni misiunea de a prezenta elevilor noțiunile de dezvoltare istorică a ideii Soc. Naț., de legătură între opera Pactului și anterioarele proiecte pacifiste, utopice, de federalizare europeană în fine, sub toate aspectele a binefacerilor păcii și solidarității internaționale. S'ar realiza astfel și un principiu pedagogic, acel al corelației dintre studiile învecinate. Nu înseamnă aceasta de a merge prea departe, până a trunchia studiul istoriei naționale eliminând tocmai părțile de evocare războinică a trecutului, cum s'a interpretat de unii. Și dl. Kiriteșcu a accentuat în conferința sa că nu este și nu poate fi vorba de o astfel de procedare programatică. Nu înseamnă apoi de a elabora „un plan de educație și de înălțare intelectuală sub auspiciile directe ale Naț.” (A. Mériqnhac. *organisation rationnelle de la Société de Nations*. 1. I. 1927. pag. 39) care ar merge până la dreptul de amestec în metodele interne pedagogice; s'ar putea admite cel mult directivele principiale și un program de activitate rațional și util „prin care s'ar sugera educatorilor publici și particulari, punere pe primul plan a moralei și solidarității internaționale, expunerea binefacerilor păcii și a nenorocirilor războiului de o potrivă de funeste învingătorilor ca și învinșilor” (A. Mériqnhac. loc. cit. pag. 39).

*

Problema poate fi de actualitate acum când prin noua reformă a învățământului secundar se va pune fundamentul — ca directive și ca programe — pentru viitor. Fără a prejudicia cătuși

de puțin interesele naționale, un învățământ *sistematic și național organizat* asupra Soc. Naț. anexat preferabil *Dreptului*, și-ar avea locul meritat în viitorul liceu. Dată fiind lungă durată a învățământului secundar, creator și prin aceasta a structurii culturale de mai târziu a omului —, el ar putea da, mai mult ca celelalte ramuri de învățământ, naștere aceluși *spirit internațional*, conceput ca *spiritul de justiție și de bunăvoință mutuală în relațiunile internaționale*. (Nicholas Murray Butler), de a cărui pătrundere în conștiința universală depinde în cea mai largă măsură opera păcii. Și dacă statul nostru, ajuns în situația de a nu mai dori războiul, dată fiind realizarea idealului național, urmărește realizarea misiunii istorice de a creea o civilizație specifică în aceste părți, operă eminentemente pacifică — este evident interesul de a cultiva și înlesni propășirea acestui *spirit internațional*, nu antagonist, ci un corolar al celui *național*.

Ridicarea culturală a satelor, prin conlucrarea tuturor forțelor intelectuale ale neamului

BCU Cluj / Central University of CONSTANȚA MŢENANU.

„Viața individului nu capătă înțeles și valoare decât când ea este legată de viața lumii, de viața neamului.”
d. G. Bota.

Crâncenul războiului care s'a încheiat prin strălucita realizare a idealului nostru național, ne-a adus în acelaș timp și mari prefaceri sociale. După cum eră și firesc, cele mai simțile urmări s'au răsfrânt în pătura care alcătuiește tulpina neamului, temelia socială a statului. Imprejurările și priceperea factorilor conducători au făcut ca pătura sătească să fie chemată la viața meritată în stat, prin îndeplinirea marilor reforme sociale.

Astăzi, cele mai serioase nizuinți se văd îndreptate către lumea satelor. Ridicarea acestei clase sociale a devenit o chestiune, care condiționează însăși existența neamului nostru.

Intr'adevăr, dacă aruncăm o scurtă privire asupra celor două formațiuni sociale cari alcătuiesc masa populației statului nostru — satul și orașul — suntem isbiți de două adevăruri fundamentale. Satele constituiesc marea majoritate a populației și totodată, săteanul este tipul caracteristic național și unitar românesc.

Spre sate ne îndreptăm cu toți atențiunea, căci acolo este

isvorul nesecat al regenerării noastre naționale. În pătura sătească este rezerva de unde se vor recruta elementele sănătoase și curat românești, pentru primenirea și constituirea orașelor cuvenite României-Mari.

Dacă la simpla edificare a unei case, punem atâtă preț pe temelie care condiționează trainica existență a întregului edificiu, cu atât mai îndreptățite sunt preocupările referitoare la elementul social fundamental al unei națiuni.

Pentru aceasta se impun multe cerințe, între cari o înțeleaptă politică de stat și o deosebită pregătire din partea factorilor indicați. Însă, nu luptă de clasă se va propăvădui, ci o îmbinare armonică între cele două formațiuni sociale. Între sat și oraș nu se cuvine să fie prăpastie, ci o strânsă apropiere în care să nu se vadă altă deosebire decât doar în ceea ce privește felul ocupațiilor. Viața satului trebuie să fie strâns legată de cea a orașului, complectându-se printr-o firească înălțuire.

Fiind vorba de ridicarea unei grupări sociale, de educarea unei generații, trebuie ca pe lângă existența unui plan bine definit, să ne bazuim pe o sumă de factori cari să-și împletească forțele în atingerea unui țel unic. Planul trebuie să fie însuflețit printr'un ideal, printr'un principiu călăuzitor, înfățișat sub trei laturi: *sănătatea sufletului, a minții și a corpului.*

Vom urmări educația voinței și dezvoltarea conștiinței virtuților de neam. Vom urmări formarea de caractere sprijinite pe temeinice baze morale, însuflețite de cea mai desăvârșită dragoste de neam. Vom ține să dezvoltăm alesele însușiri înnăscute, a căror afirmare face atâtă cinste individului ca și națiunii. O desăvârșită propășire a unei clase sociale, a unei națiuni, nu constă exclusiv din resursele economice, ci condiționată fiind și de bogățiile minții și ale sufletului.

Un plan bine chibzuit trebuie să urmărească pregătirea săteanului, pentru a fi în stare să-și facă singur drum prin viață. Să i se dea cultură, pentru a se putea folosi cu înlesnire de tot ce este pus în sprijinul său. Să i se infiltreze încredere în sine și conștiința libertății sociale luminate și îngrădite prin totalitatea principiilor morale. În interesul superior al solidarității naționale și umane, va trebui să i se desvolte spiritul de asociere, de sprijin reciproc, împiedicându-se cât mai mult tendința omului de a deveni o cetate individualistă cu porțile ferecate.

Surplusul satelor să fie îndrumat pentru complectarea și înțărirea elementului românesc din oraș.

Din ansamblul factorilor indicați să colaboreze la desăvârșirea unei opere atât de importante, se desprinde distinct unul, către care converg toți ceilalți. Factorul principal căruia îi incumbă în chip deosebit misiunea ridicării prin cultură, formarea de caractere morale, dezvoltarea conștiinței naționale. Elementul transformator al energiei latente a satelor în energia dinamică, necesară consolidării temeliei sociale a națiunii, este *școala*.

Școala, care este destinată să meargă mână în mână cu biserică — sora ei și păstrătoarea din decursul veacurilor a credinței strămoșești și sufletului românesc. Ea, care la pregătirea tinerei generații trebuie să colaboreze în deplină armonie cu familia.

Aceasta este instituția prin care s'au ridicat și se ridică energiile creatoare ale neamului nostru. Elemente care la rândul-le au datoria să i se asocieze, întru îndeplinirea imperioasei necesități naționale de radiare a culturii în straturile poporului.

Învățătorul, umăr la umăr cu preotul, își încordează din plin toate puterile pentru desțelenirea ogorului, în care să arunce sămânța luminei. Acest ogor, prea vast pentru puterile lor singuratică, așteaptă însă și alți lucrători harnici.

Spre cinstea neamului nostru, menționăm că bunele intențiuni nu lipsesc. În afară de bătrânele gărzi ale culturii populare „Astra” și „Liga culturală”, în zilele de încheiere ale unirei Românilor între vechile granițe, au luat naștere casele naționale, căminurile culturale, echipele medicale, diversele reuniuni culturale locale (de ex. „Cele Trei Crișuri”) etc.

Cu toate aceste bune semne, cu toate începuturile lăudabile, trebuința e încă viu simțită.

Dorim colaborarea cu atât mai mult, cu cât știm că avem pe cine ne sprijini. Elementele de valoare pot constitui o falnică armată constructivă, pe care am fi dornici s'o vedem pornind cu tot avântul la acțiunea pentru consolidarea temeliei națiunii. Vremea impune ca avântului cultural la sate, să i se dea cea mai mare importanță.

De această cerință, nădăjduim să vedem pătrunși pe toți acei cari pot contribui la propagarea luminei în profunzimile statului popular. Toate energiile creatoare ale neamului, intelectualii din diversele ramuri, își vor face o nobilă datorie patriotică și umană, venind în mijlocul poporului în clipele lor de răgaz. Îndrumătorii culturii sătești, îi așteaptă cu mult drag și cu nădejdea că-i vor vedea sosind, rând pe rând.

Studentimea română, delă care se văd atâte manifestări de

viguros avânt sufletesc și în care vibrează atât de intens patriotismul, nicăieri în altă parte nu va găsi un loc mai potrivit pentru desfășurarea unei acțiuni naționale constructive, decât în lumca satelor. Pentru înlăturarea elementului strein din organismul social, nu ajung, nu ne fac multă cinste, nici nu aduc un apreciazabil folos diversele manifestări de până acum. Se impune mai întâi o acțiune de pregătire a elementului național, care să fie în măsură a-i lua locul în chip firesc, fără șgduiri.

Ne-am întrebat: cari sunt mijloacele de propagare a culturii la sate, de aplicare, în sensul celor arătate mai sus?

Despre aceasta ar fi cazul să ne ocupăm într'un articol separat, datorită importanței subiectului. Pentru moment ne referim pe scurt:

În dimineața duminicilor și sărbătorilor, să se atragă poporul la biserică prin pilda grăitoare, care trebuie să plece tot dela noi; iar în celelalte zile, să se urmărească cu atențiune și interes desfășurarea vieții în cadrul satului.

Să se lecuească plaga sectelor religioase, fărâmițatoare a unității noastre sufletești. Să se lupte pentru stărpirea concubinajului, care prejudiciază familia, unitatea socială de bază.

Să se combată cu arduare bolile și pașimile sociale, cari ne storc vlagă neamului.

Să se înlătore vâlul neștiinței, prin șezătorile populare cu: conferințe, proiecțiuni cinematografice, teatru, coruri etc. Să se îmbogățească bibliotecile și să se desvolte gustul pentru citit în popor. În jurul școlii și a bisericii, să se afle: casa națională, căminul cultural, sediul comitetelor de asistență socială. Apoi, câte nu se pot face atunci când este dragoste și bunăvoință în slujba priceperii!...

Deci, cu atât mai mult pe aceste plaiuri unde au vibrat cândva semnalele de trezire ale lui A. Mureșanu, unde a răsunat răspicat versul său: „uniți-vă în cuget, uniți-vă'n simțiri”, se impune unirea forțelor intelectuale, pentru îndeplinirea dorinței străbunului nostru.

Aici, la granița de vest, să facem din sufletul nostru un zid, un zăgaz de care să se sfărâme neputincioase orice încercări ale valului vrăjmaș, care spumegă și se agită în așteptarea unei clipe prjinicioase...



Educația artistică prin învățământul desemnului

de A. KELLER traducere
de A. P. Nicu.

Desemnul, dacă este bine predat, pe lângă că dă abilitate tehnică, poate și trebuie să procure plăcerea de artă; el trebuie să facă să evolueze spiritul către o direcție unde, — fără a neglija interesele materiale, acesta să întâlnească satisfacții intime, curate, nobile.

Învățământul desenului trebuie să dea finețe ochiului și să mlădieze mâna ca și în trecut. El trebuie să se ridice mai sus, făcând să țîșnească în copil o scânteie de artă care să devină o rază de lumină internă și un izvor de bucurii pentru întreaga viață.

Profesorul bun nu se mărginește numai la singur talentul cu care execută elevul său, ci îi dă totodată primele noțiuni de estetică, care azi este complementul indispensabil unei bune educații.

Educația artistică, care completează educația profesională, trebuie să înceapă de vreme, chiar înainte de a merge copilul la școală. Se întâmplă ca el să se uite la niște imagini. Să ne folosim de curiozitatea sa copilărească; să-l pregătim a-și fixa atențiunea sa fugitivă, a analiza ceiace vede; să-l obiцуim, de îndată ce mănuește un creion, să aibă ordine și grijă, să-și dea seama de ceiace face, să știe lămurit ceiace vrea să facă și cum vrea să procedeze.

Copilul va vedea clar în firea sa, va învăța să-și exprime gândirea, își va face o metodă.

Astfel înțeles, desenul devine auxiliarul cel mai prețios al educației artistice.

A descifra un manuscris sau o carte, a fost una din primele necesități ale inteligenței și o mare bucurie pentru cel care știe să-se îndeltnicească cu aceasta. Este însă o carte care ar trebui să fi mai înainte citită: este marea carte a naturii.

Natura vorbește într'un limbaj tăcut; însă literile de care ea se servește sunt foarte ușor de citit pentru cine vrea să se uite cu atenție la ea. Ea vorbește ochilor prin forma pe care creionul caută a o reproduce, prin miș și miș de aspecte ce ea dă obiectelor; se află în lume două frunze exact asemănătoare?

Ea vorbește încă prin culoare, prin această mulțime nenumărată de nuanțe diverse cu care ea colorează lucrurile.

Dintre acest doi termeni, formă și culoare, cel mai important

este primul. Acesta arată importanța desenului; dealtfel, fără îndoială că programele noi s'au gândit la această importanță a desenului, rezervându-i o parte mai mare din întrebuințarea timpului.

Desenul spune ceiace trebuie să spună, tot ceiace trebuie să spună și dă posibilitatea de a ghici restul; el este în același timp precis și elegant. Dacă n'aveți simțul naturii, veți fi în propria vă țară ca și un străin care nu înțelege limba; dacă n'aveți simțul desenului, veți rămâne indiferenți în fața operelor mari de artă care fac să bată inimile.

Trebuie, spune Michel Angelo, ca copilul să învețe desenul. Când cineva a ajuns să fie stăpân pe desen, posedă comoara cea mai prețioasă.

Desăvârșirea și măreția artei consistă în imitarea perfectă a operelor naturii: pasărea cerului, peștele sau orice altă creatură, și pentru aceasta nu este nevoie nici de aur, nici de argint, nici de vopsele costisitoare; o de ajuns o peniță, un creion sau un penel încărcat cu negru și alb. Sunt foarte vii plăcerile acelor care pot să descifreze, să înțeleagă și să copieze toate, paginile nespuse de variate ale acestei minunate cărți.

Tabla, conferințele cu proiecțiuni, imaginea unui lucru, completează sfaturile învățătorului. Pereții claselor trebuie să fie acoperiți cu deseneuri capabile să instruiască și să moralizeze, alese totdeauna cu grijă, care să dea naștere la ideea unei frumuseți simple, ușoară de înțeles pentru copil, fără pretențiune, nici exagerare, fără banalitate. Câteva gravuri fine, o statueta elegantă, o plantă, o floare numai, uneori, și clasa va deveni primul sanctuar, templul educațiunii a cărui plăcută amintire va fi mult timp conservată.

Dar aci nu se opresc limitele acestei educații artistice. Nu, școala trebuie să reacționeze contra perversiunii gustului așa de bătător la ochi din orașele mari. Ea trebuie să lupte contra hidoasei imoralități, care sub pretextul artei — în realitate din interes venal — se instalează cu nerușinare la vitrine, pătând mintea și sufletul copiilor noștri.

Școala trebuie să pună de asemenea pe copii la adăpost contra fantaziilor poporului care e adesea lipsit de gust, de înțelepciune, de rațiune și entuziasm și care cele de mai multe ori se îndreaptă spre ceace-i mângâie pasiunea.



Educația intelectuală în lumina pragmatismului.

John Dewey, profesorul dela universitatea Columbia din New-York e una din figurile cele mai însemnate în lumea filozofică actuală. Concepțiile sale îl clasifică între frunthșii pragmatismului.

E, cred, bine să amintim că pragmatismul e o atitudine filozofică cu totul caracteristică timpului nostru. Mișcarea și numele pornesc dela Peirce din 1878, dintr'un articol de revistă tradus ulterior în toate limbile culte occidentale. Adoptat, și răspândit de câțiva filozofi însemnați, pragmatismul mai numără între apărătorii săi în America pe William James și pe J. M. Baldwin; în Anglia pe F. C. S. Schiller (profesorul dela colegiul Creștin din Oxford); în Franța pe H. Bergson; în Germania pe H. Vaihinger; iar în Italia unul din primii protagoniști ai pragmatismului a fost Papini.

Ceea ce caracterizează cugetarea pragmatistă este un mod anumit de a pune problema cunoștinții. Adevărul nu mai e privit ca o relativă conformitate a minții cu o realitate exterioară, de sine stătătoare, ci ca o simplă formulă elaborată de noi în vederea acțiunii și chiar prin ajutorul acțiunii. Între activitate și valoarea cunoștinții este o relațiune strânsă. Cunoștința n'are nici o valoare în sine ci numai în măsura în care servește acțiunii, așa cum úcele ceasornicului, cadranul și cifrele de pe cadran nu reprezintă, nu oglîndesc nimic existent, ci sunt mijloace de orientare și ordonare pentru activitatea noastră. Orice adevăr e o construcție mentală, un artificiu util prin ajutorul căruia mărim într'o oarecare măsură probabilitatea succesului acțiunilor. Deosebirea fundamentală dintre adevăr și eroare e că „ideea adevărată e jecundă și realizatoare” pe când eroarea e stearpă în rezultate.

Între cunoștința teoretică și activitatea practică, raportul nu e acela a doi prieteni cari s'ar ajutat reciproc, ci mai curând cel dintre două funcțiuni organice complementare ca de pildă: respirația și circulația sanguină. Cunoștința, luată izolat, ar fi ca o respirație fără circulație sanguină și care n'ar mai avea deci nimic de oxigenat. Orice gândire, cât de abstractă să fie, constituie o pregătire, cât de depărtată, pentru unele acțiuni. Altfel nu are nimic adevărat în ea și nu constituie o cunoștință propriu zisă.

Intr'una din lucrările sale „How we think.“ („Cum gândim“),*) John Dewey se ocupă cu studiul gândirii, căutând să arate sensul în care această funcțiune specific omenească trebuie să fie îndrumată și dezvoltată de către educator.

În termeni generali, convingerea sa e că mintea copilului trebuie astfel condusă încât să se apropie cât mai mult de acea atitudine de spirit care constituie cugetarea omului de știință. Cu toate obiecțiunile ce se pot ridica, autorul crede că fierbinta curiozitate, productivă imaginație și dragostea pentru încercări și experiență, alcătuiesc trăsăturile caracteristice comune omului de știință și copilului. Astfel directiva aceasta departe de a violenta firea copilului, se conduce după propriile lui însușiri și tendințe.

Că educația gândirii e o necesitate și o datorie, ne putem convinge în primul rând chiar prin considerația că gândirea e principala deosebire dintre om și dobitoac și că numai cel ce-și organizează și își precizează gândirea încetează de a fi sclav al instincțelor și obiceiurilor. „Ideile și imaginile care populează spiritul omului sunt puterile nevăzute care-l stăpânesc în chip statornic și că ora el se supune cu toată bunăvoința.“ De aceea atât chipul cum mintea își dobândește cunoștințele, cât și chipul cum judecă, trebuie să fie supravegheat și călăuzit.

Sarcina principala a educatorului aci e atât de a folosi dispozițiile naturale pentru formarea unei discipline mintale cât mai ales de a asigura fermitatea spiritului împotriva numeroaselor înclinări iraționale ce se întâlnesc în societatea omenească.

O gândire bine disciplinată e aceea care posedă anumite deprinderi solide ce-i folosesc pentru a putea face deosebirea între o convingere bine întemeiată și o simplă afirmație sau o simplă presupunere. Indiferent de gradul de inteligență naturală al cuivă, disciplina mintală nu e înăscută ci se obține numai prin educație. Ea nu apare niciodată din întâmplare, dar ea constituie abevărata Educație intelectuală.

Desigur educația trebuind să țină seama de aptitudini, poate orienta pe cele existente și le poate dezvolta, dar nu le poate crea. Ea nu are putința de a te deprinde să gândești, ci numai pe aceea de a te deprinde să gândești bine.

Între factorii firești ai educației mintale, curiozitatea ține primul loc. Fizică, socială sau pur intelectuală, curiozitatea e de

*) Lucrarea a apărut relativ de curând, în 1925, în traducere franceză sub titlul „Comment nous pensons“ și e astfel mai accesibilă publicului nostru.

fapt „dorința de experiență.” Chiar simpla curiozitate fizică (adică atracțiunea pentru senzație) pe care o constatăm și la copilul mic, deși e lipsită de caracterul intelectual, constituie un adevărat pivot al dezvoltării intelectuale, căci ea procură primul material pe care mintea are să-l elaboreze.

Curiozitatea trebuie favorizată și alimentată căci ea tinde a deveni o adevărată forță intelectuală. Dacă însă facultățile în stare de formație nu sunt suficient exercitate la vremea lor, atunci sunt primejduite să slăbească sau să dispară. Și de fapt, un dascăl care-și cunoaște menirea trebuie să înțeleagă că lui îi revine mai mult sarcina de a aștepta curiozitatea decât de a da cunoștințe. Rolul lui e să dea elevilor materie pentru a alimenta gândirea. Cunoștințele sunt un bagaj de prisos pentru o minte care nu lucrează sau care nu știe să lucreze. Și cel mai împovărător bagaj e cel pe care nu dorești să-l ai: e tocmai cazul cunoștințelor obținute fără curiozitate adevărată.

Mintea e activitate de gândire și presupune posibilitatea de a face judecăți nouă. Dar judecata nu se înfăptuiește decât dacă există o stimulare pentru ea, dacă există o frământare, o nevoie, o curiozitate.

În privința aceasta să nu se creadă că unele materii de studiu sunt mai utile decât altele pentru educația gândirii. „Orice materie de studiu, dela limba greacă până la arta culinară, dela desen până la matematică poate fi intelectuală, nu orin structura ei intimă și fixă” ci prin putințele ei de a stimula reflexiunea. Facultățile mintale care i se dezvoltă unuia prin geometrie, pot fi dezvoltate altuia prin compoziția muzicală sau prin conducerea unei afaceri comerciale.

Curiozitatea și orice alte înlesniri intelectuale nu pot da o veritabilă minte educată fără organizare, adică fără ordine. Ordinea presupune continuitate și concentrare. Trebuie deprinsă mintea cu înlănțuirea regulată a ideilor și cu consecvența. Săriturile dese dela o idee la alta caracterizează mintea dezordonată a copilului. Defectul acesta, conservat și accentuat cu vârsta, ne procură acel tip de om adult care trece fără consecvență și fără răbdare dela o preocupare la alta, fără să desăvârșească nimic serios.

Prin care mijloace putem realiza oare educația mintală în sensul ordinii, adică al continuității și concentrării?

Practica pedagogică și școlară obicinuită ne dă în privința aceasta resurse extrem de modeste. Așa, de pildă, o mare grijă se depune la noi, în urma unor învechite uzuri didactice, ca das-

călul să nu intre în materia unei lecții prea brusc, ci s'o pornească cât se poate mai departe de subiect și cât mai aproape de preocupările actuale ale copilului și să-l conducă treptat, asociativ, către subiectul de predat. Avem aface cu o prejudecată ridicolă. Ordinea mintală nu presupune numaidecât o netrăruptă continuitate a seriilor asociative. Ea ar fi cu totul artificială. Lumea, vieța, cu care are aface mintea fiecăruia dintre noi, înfățișează vecinice surprize și vecinică diversitate; iar mintea trebuie să fie deprinsă să suporte această diversitate, exercitându-și însă tăria de a reveni cu ușurință asupra subiectelor dominante și de a nu părăsi definitiv preocupările importante, de lungă durată, pentru impresiile sporadice și fugitive. Trebuie deci să fii în stare de a avea preocupări durabile, către care se te întorci mereu, oricât te-ar solicita impresiile exterioare trecătoare. Această durabilitate a preocupărilor mintale nu poate fi dobândită efectiv și sigur decât pe o singură cale: pe calea activității.

Concepția pragmatistă a lui John Dewey aduce aci o foarte valoroasă soluție a unei grele probleme pedagogice. Gândirea fiind o funcțiune complementară acțiunii, nu se emancipează deplin niciodată de ea. Cum arătăm mai sus: o gândire, fie cât de abstractă constituie o pregătire oricât de îndepărtată și indirectă, pentru acțiune.

De aceea nimic nu influențează mai sigur asupra formei și modalităților gândirii, decât acțiunea careia i se destinează. Când gândirea se desfășoară fără scop activ precis, greu se poate influența asupra ei. Nimic însă nu poate ordona gândirea mai sigur decât necesitatea de a gândi în vederea unei acțiuni precise. Gândurile se concentrează în chipul cel mai strâns posibil atunci când le orientăm spre un obiectiv hotărât. „Fiecare are ordine în gândurile sale dacă are ordine în gesturi” adică în acțiuni. Punând mintea în serviciul activității, pui implicit activitatea în serviciul minții.

Ca o confirmare și aplicare a acestei afirmațiuni a lui John Dewey, putem constata că mințile dezordonate nu se întâlnesc deobicei la oamenii care totdeauna au desfășurat o activitate practică autonomă și susținută. Necesitatea de a gândi temeinic ceea ce ai de făcut și de a face ceea ce gândești, nu dă răgaz minții să vagabondeze și constrânge la consecvență și concentrare. Dimpotrivă ocupațiile în care acțiunea exterioară precisă în vederea unor scopuri determinate nu se impune prea des, ocupațiile care nu silesc mintea să construiască planuri de muncă precise și statornice cu mijloace palpabile și binecunoscute, nu exercită asupra gândirii aceiași putere ordonatoare. De aceea de pildă cugețatorii care-și

petrec viața în pură meditație, fără prilejul de a exprima, de a expune sistematic reflecțiunile lor, riscă să se piardă în elucubrații inutile și dezordonate. De aceea intelectualului veritabil îi e strict necesară, indispensabilă, activitatea condeluși sau a catedrei, căci activitatea de expresiune, dacă nu poate inițial să creeze ea singură ordinea mintală, o poate cel puțin conserva și confirma.

Importanța pe care Dewey o dă activității, pe așru viața spirituală se oprește la considerațiile acestea. Corelațiunea dintre gândire și activitate este faptul pe care vecinic caută el să-l scoată în evidență. În tot ceea ce e mintal, el caută să ne arate latura activă și în tot ceea ce e activitate caută să ne arate latura mintală, spirituală. Astfel pe deoparte, departe de a consoli conceptul sau noțiunea ca o simplă colecție de note comune ale reprezentărilor, el înfățișează conceptul ca pe o atitudine activă. Într-adevăr, îndată ce înțelegi ceva nou, această nouă înțelegere devine un mijloc, un instrument activ pentru alte asemenea „înțelegeri” următoare. De altă parte, munca trebuie înfățișată nu ca o simplă activitate exteroară, ci ca o veritabilă atitudine mintală. Aci, fără a cita niciun nume, Dewey e de acord cu mulți autori contemporani cari utrag azi atenția asupra naturii spirituale a muncii.

Recomandând munca pentru calitățile sale educative, pentru lărgirea pe cari o aduce experienței prin contactul cu lucrurile și pentru canalizarea disciplinată pe care o efectuează în cursul gândirii, Dewey e departe de a acorda o oarecare preferință pentru preocupările utilit. Acestea ar îndruma spiritul spre un egoism îngust și meschin care nu corespunde cătuși de puțin idealurilor pe care le apăru Dewey.

Cunoștințele teoretice nu pot fi niciodată scopul exclusiv pe care trebuie să-l urmărească educația. Gândirea abstractă nu e întru nimic superioară gândirii practice, dar cel care dispune de amândouă aceste moduri de gândire, e superior celui ce nu posedă decât unul. Cum însă marea majoritate a oamenilor are mai multă predilecție și înclinare naturală către concret, „educația ar trebui să tindă să prepare oameni cari în afară de scopurile lor profesionale să aibă și ceva din mentalitatea savantului, filosofului, omului de știință”. Cu chipul acestu s'ar realiza un echilibru efectiv între cete două funcțiuni complementare ale firei omenești: cea care tinde către abstract și cea care tinde către concret, adică teoria și practica, gândirea și acțiunea.

Un capitol important în această scriere a lui Dewey e cel ce se ocupă de observațiune, sau cum am zice noi, de intuiție. Aci ni se

atrage atenția că după cum omul de știință nu culege niciodată observațiuni numai ca să le culeagă, ci ca mijloc pentru a scoate concluzii generale, tot astfel în școală trebuie să o cerem copilului ca pe un proces activ de explorațiune cu care tindem spre descoperirea soluției vreunei probleme practice sau teoretice.

Afară de cunoștințele pe care și le dobândește copilul prin proprie activitate, nu putem nega existența și numărul celor ce i se i se transmit direct, de-a gata. În privința lor, Dewey se pronunța hotărât în felul următor: „Dascălul sau cartea care procură elevului noțiuni îmbelșugate asupra unor fapte pe care el însuși și le ar putea descoperi cu puțină efortare, vatamă integritatea inteligenții lui și favorizează servitudinea mintală“.

O problemă ce interesează pe orice dascăl și pe care Dewey o înfățișează în chip original, consecvent cu pricipiile sale, e cea care privește „treptele formale“ ale predării. Ea cuprinde însă observațiuni și discuțiuni speciale de detalii și solicită o expunere tot atât de detaliată.

EUGENIU SPERANȚIA.

„Reforma învățământului.“

„Volumul de față se adresează în primul rând corpului didactic pe care îndeletnicirea zilnică a datoriilor profesionale îl silește să se gândească mai des și mai mult la problemele învățământului.“

Am răsfoit de multe ori o carte apărută în editura Casei Școalelor, care poartă titlul de mai sus și în care sunt grupate o serie de proiecte de legi, cari au rămas numai proiecte, neputând fi trecute prin parlament.

În aceste proiecte de legi, se examinează nu numai metodele și programele învățământului, ci și administrația și controlul lui. Și mai ales acestei din urmă părți i se de o importanță deosebită pentru că „până acum serviciul de control al Ministerului nu făcea altceva decât ceea ce îi împunea să facă numele său, în înțelesul cel mai strict și mai strâmt al cuvântului. Organele de control — nu întotdeauna alese după criteriul de valoare personală, întrau în clasă cu aiere de judecători și ca să-și dovedească superioritatea, se credeau obligați să critice cu orice preț. Nici unul nu lua cuvântul ca să arate cum ar fi bine să se facă, nici unul nu se suiă pe catedră în locul dascălului slab, ca să predea înaintea lui și spre edificarea lui o lecție.“

La baza proiectului de lege referitor la organizarea serviciului de control, s'au luat garanții că alegerea și numirea acestor organe să se facă pe baza capacității și a prestigiului câștigat, nu pe criteriile politice de partid.

Numirea în funcțiunile ad-tive și de control școlar se face prin decret regal, de ministru, depe listele de candidați propuse de către corpurile îndreptățite, după cum se va arată mai la vale. Numirea se face pe termen de 3 ani pentru revizorii, subrevizorii și directorii de școli primare. În cursul acestor termene ei, funcționează cu titlu provizoriu.

Ei sunt totuși stabili, neputând fi îndepărtați din funcțiune decât numai în urma unei sentințe definitive a unei comisii de judecată. Dreptul de a fi propuși pe listele de candidați pentru funcțiunile ad-tive și de control școlar îl dă:

a) înscrierea pe *tabelele de merit* ce se vor stabili de comisiuni de specialiști;

b) Vechimea câștigată în aceste funcțiuni.

Tablourile de merit pentru membrii corp. did. primar se vor întocmi de către comisiuni regionale, compuse din 5 membri și anume: 1 prof. de pedagogie dela școala normală, un director de șc. normală, doi profesori de școală secundară și un membru al inv. primar numiți de ministru cu decret regal pe termen de 6 ani, la propunerea directorului regional. Comisiunile vor proceda mai întâi la întocmirea unui tablou provizoriu de toți învățătorii cari se vor fi distins la examene și nu vor fi fost rău notați la inspecție.

Cei înscriși pe tablourile provizorii au dreptul să ceară a fi supuși unui colocviu, în fața comisiei.

În aceste colocvii se vor discuta pe lângă chestiuni de știință și pedagogie generală, în deosebi, probleme de administrație și legislație școlară, iar cei reușiți vor fi înscriși, pe tabloul definitiv.

Tablourile definitive regionale, se vor centraliza la ministru, unde se va întocmi tabloul de merit, general, în care candidații vor fi înscriși în ordine alfabetică.

Inspectorii școlari primari se numesc pe 4 ani dintre 3 candidați propuși de consiliul permanent al instrucției dintre următorii candidați:

1. Directorii de școli normale-primare cu o vechime de doi ani în acest oficiu;

2. Revizorii școlari din regiune sau din restul țării cu o vechime de 2 ani în acest oficiu;

3. Profesorii de școli normale cu o vechime de cel puțin 6

ani ca titulari, efectiv serviți în învățământ și cu lucrări meritorii în această ramură de activitate.

Revizorii se numesc pe 3 ani dintr'un număr de 3 candidați, propuși de consiliul regional al instrucției. Candidații pot fi :

1. Profesorii de șc. normale cu o vechime de cel puțin 3 ani ca titulari, efectiv serviți în învățământ, dacă vor fi înscriși pe tablourile de merit ;

2. Sub-revizorii cu o vechime de cel puțin 2 ani în acest oficiu ;

3. Directorii de școli primare urbane sau rurale cu o vechime de 2 ani în acest oficiu și cel puțin 10 ani ca titulari efectivi serviți în învățământ, având și publicații meritorii în această ramură de activitate.

Subrevizorii se numesc pe termen de 3 ani dintre candidații în număr de trei propuși de către consiliul județean de instrucție. Candidații pot fi :

1. Directorii de șc. primare urbane și rurale, cu o vechime de cel puțin 2 ani în acest oficiu ;

2. Învățătorii înaintați, din Județul respectiv, de pe tabloul de merit și cu o vechime de cel puțin 3 ani în acest grad, având și publicații cunoscute în această ramură de activitate.

Directorii de șcl. primare urbane se numesc de ministru pe termen de 3 ani dintre candidații, în număr de 3 propuși de consiliul școlar județean. Candidați pot fi institutorii școlii sau ai altor școli din localitate sau de aiurea, înscriși pe tabloul de merit.

Directorii de cerc rural (mai multe școli) se numesc de ministru pe termen de 3 ani dintre candidații în număr de trei, propuși de consiliul școlar județean. Candidații pot fi învățătorii înaintați și trecuți pe tablourile de merit din cuprinsul cercului respectiv, sau din restul județului.

Diriginții școlilor rurale se numesc de către revizor dintre învățătorii titulari după propunerea directorului de cerc școlar

Consiliul școlar județean, de care a fost vorba deseori aci, se formează din : Directorul și prof. de pedagogie dela șc. normală din localitate ; un reprezentant al grădiniilor de copii, doi reprezentanți ai școlilor primare urbane și doi ai celor rurale, aleși de corpul didactic respectiv, compus numai din titulari.

În rezumat : de către comisiuni de specialiști se vor alcătui tablouri de merit pe temeiul lucrărilor, publicațiilor și probelor anume instituite. Numai dintre persoanele înscrise în aceste tab-

louri se vor putea numi directorii, subrezivorii, revizorii și inspectorii. Numirea nu e lăsată pe seama ministrului, ci el va numi pe unul dintr'o listă de trei, propuși, de pe tabloul de merit, de către membrii corpului didactic, cari, pe lângă indicațiunile organelor administrative, sunt mai în măsură să cunoască și însușirile sufletesti cari nu se văd în publicații sau la examene: tactul, simțul datoriei, obiectivitatea, prestigiul față de colegi și în societate. Prin aceasta se va da celor numiți toată autoritatea morală de care au trebuință și față de colegii și subalternii lor, și față de public și de celelalte autorități școlare.

Suntem încredințați — zice autorul acestor proiecte — că nu ne înșelăm arătând corpului didactic această încredere, chemându-l și pe el să ia o parte de răspundere, nu numai pentru mersul general al școlii, ci și pentru activitatea organelor ei de control și de conducere.

Problema recrutării organelor de control, interesând într'o mare măsură corpul nostru dascălesc, am socotit de folositoare rândurile de mai sus, luate cele mai multe din cartea amintită la început și pe al cărui autor nu-l pomenesc spre a nu fi bănuțit de anumite afinități politice. Sfătuesc pe colegii s'a cetească.

Nu pot termina decât cu cuvintele autorului pe care le recomand în atențiunea celor în drept: „Continuitatea progresului reclamând ca orice muncă, oricât de modestă, să nu se piardă înzadar, m'am socotit dator să pun proiectele de legi pe cari le-am pregătit, la dispozițiunea celor ce ar relua, după mine problema reformei învățământului.“

C Bunea.

Din critica făcută unei lecții de istorie.

I. S'a predat lecția „Ungurii“. Anunțarea lecției noi să nu se facă prea direct, căci lecția pierde din farmecul, ei scăzând prin aceasta curiozitatea elevilor. În aplicare să nu se mai citească lecția din carte dacă lecția a fost simțit predată și deci înțeleasă de elevi, fiindcă nu e bine să se treacă dela înflăcărea povestirii la un text rece.

II. În pregătire ar fi fost bine să fi fixat cu elevii hotarele țării noastre și de aci să fi plecat la predare. În timpul predării, propunătoarea să fi desemnat pe tablă drumul parcurs de Unguri până la stabilirea lor în Ungaria de azi. Reproducerea să se facă prin întrebări de sinteză. În timpul predării să se fi accentuat

asupra drepturilor noastre asupra Ardealului. Putea să se amintească și de conflictul pe care-l avem și azi cu ei. Mai putea să dea elevilor să deseneze scene din lecția predată. E de părere că interpretarea tabloului să se facă în aplicare, deoarece dacă se arată în timpul predării, intervine o întrerupere a lecției și atrage atenția copiilor.

III. În metodică sunt principii generale, dar *fiecare lecție are individualitatea ei. Să fim seama de aceasta și să nu ne mașinalizăm.* Lecția are două momente distincte: 1. Năvălirea Ungurilor cu felul lor de viață — cunoștințe reci și amare pentru neamul nostru — și 2. momentul cald, lupta Românilor împotriva Ungurilor. Lupta lui Gelu, dacă nu este, o realitate istorică, este însă un moment pe care-l putem întrebuința pentru încălzirea sufletului copiilor. Narațiunea trebuie făcută energic, plină de sentimentul indignării. Reproducerea să se fi făcut pe cele 2 momente psihologice tratate mai sus.

IV. Ar fi fost bine dacă în timpul predării, propunătoarea făcea o schiță geografică pe tablă: Harta e prea încărcată și nu poate da o icoană vie pe care s'o înțeleagă copiii. Astfel, la reproducere, copiii povestesc folosindu-se de schița de pe tablă, pe care apoi o pot desena și ei în aplicare. E de părere că propunătoarea trebuie să știe să arate precis locul bătăliei, iar numirile scrise pe tablă, să fi fost aranjate într'o ordine. E pentru împărțirea lecției pe momente psihologice, când cuprinde părți deosebite. Crede că arătarea tabloului trebuie să se facă la începutul lecției, înlesnind înțelegerea lecției. Din când în când, dacă nevoia cere, e bine ca din lecții, ideile principale să fie scrise pe tablă, aceasta pentru a ajuta compunerea. Asupra cetirii în aplicare, e de părere că dacă textul din carte este inferior povestirii, ne putem dispensa de cetire. Fiecare obiect de învățământ și fiecare lecție au ritmul lor special.

PARTEA OFICIALĂ

No. 617—1928.

ORDINE CIRCULARE

către toate școlile primare și de copii mici din județul Bihor.

Decizia Nr. 6437—928 a On. Minister, referitor la încadrarea membrilor corpului didactic primar din teritoriile alipite, se comunică în cele ce urmează:

DECIZIUNE.

Noi Ministru secretar de Stat la Departamentul Instrucțiunii Publice, Având în vedere procesul verbal încheiat de delegații membrilor corpului Didactic din ținuturile alipite, în ziua de 14 Decembrie 1927.

DECIDEM.

Art. I. Se recunoaște de bună încadrarea membrilor corpului Didactic Primar din teritoriile alipite făcută prin decizia Nr. 95394^b—920, cu privire la salarizarea Corpului Didactic și la înaintarea în diferite grade după regimul legii din vechiul regat.

Art. II. Se recunosc de bune și legale examenele de înaintare în grad. ținute din 1921 până în prezent.

Art. III. Învățătorii cari s'au sustras dela ținerea acestor examene trebuie să se supună obligațiilor legale.

Art. IV. Învățătorilor de gr. II cărora începând din 1921 nu li s'au făcut inspecțiile speciale până în prezent, deși prin decizia de încadrare au fost încadrați ca învățători înaintași de gr. II, iar în cazul când li s'au făcut inspecțiile speciale și au fost recomandați, nu au fost înaintași la timpul convenit și legal, li se vor face inspecțiile speciale până la data de 1 Aprilie 1928, iar tuturor acelorora cari au obținut sau vor obține recomandare de înaintare la gr. I, li se va recunoaște acest drept dela data împlinirii termenului legat de înaintare și în grad și în leafă.

Art. V. Se anulează dispozițiunile deciziunilor Nr. 26025—927, 26026—927, 26522—927 și 39787—927.

Art. VI. Și în ultimul, Dl Director General al învățământului primar și Normal Primar, este însărcinat cu aducerea la îndeplinire a prezentei deciziuni. Dată astăzi 17 Ianuarie 1928. Ministru (ss) Dr. Angelescu“.

Din Art. VI al deciziei de mai sus reiese, că toți învățătorii grad II. cărora li se cuvine gradul I. dela 1921 în caz că doresc să li se recunoască acest grad, trebuie să ceară să li se facă inspecția specială prevăzută la art. 230 și 231 din Regulamentul legii. Cum aceste inspecții speciale trebuie să se facă până la 1 Martie crt. cererile referitoare se vor înainta fără amânare, prin acest Revizorat.

Se menționează, că gradul I s'a recunoscut în județul Bihor, tuturor acelor învățători, cari la 1 Septembrie 1924 au avut împliniți 12 ani de serviciu cu diplomă.

Cei cari, la data de mai sus n'au avut 6, respective 12 ani

de serviciu efectiv, se vor conforma dispozițiilor art. 222 și următorii precum și art. 230 și următorii din Regulamentul legii.

Se pune deci în vedere învățătorilor, cari doresc să se supună examenului de înaintare gr. II, că până la 1 Martie crt. trebuie să-și înainteze prin acest Revizorat, cererile de a fi admiși la examen și de a li se face inspecția specială.

Se menționează, că acest examen nu este obligatoriu și cei reușiți vor primi leafa de bază 800 Lei și în raport cu această și celelalte accesorii mai mari.

Examenul constă din două probe scrise; una cu subiect pedagogic sau din istoria literaturii române, iar a doua, cu subiect științific în legătură cu mediul în care trăiesc învățătorii.

O probă orală asupra lucrării lui W. Gunning „Un învățător“ Viața și opera lui Jean Digihart, traducere de Ioan Marinescu directorul școlii normale de băceți din Câmpulung Muscel. Toate aceste trei probe sunt eliminatorii. Numi candidații cari vor obține media 7,50 la fiecare probă vor fi înaintați.

Cei ce doresc să se prezinte la acest examen, trebuie să întrunească condițiile art. 223 din Regulament, deci, în cerere vor menționa toate datele cerute în acel art. în afară de cele de sub p. 3.

Admiterea la examen o pot cere și învățătorii cari la 1 Aprilie 1929 vor avea 3 ani de serviciu împliniți, cu titlu definitiv.

Pentru orice nedumeriri se vor cere informații în scris dela Revizorat.

Oradea, la 2 Februarie 1928.

Posturile vacante în inv. primar din jud Bihor:

Posturi rurale.

Chișlaz p. I b., Fâncica p. I b., Tinăud p. I b., Vadu-Crișului p. III b., Remeși p. I b., Cusuiș p. I b., Cușuiș p. II. f., Șuștiu p. I b., Ciumeghiu p. IV b., Homorogul-român p. III f., Orișteag p. II f., Ioaniș p. II b., Marghita p. III f., Sălard p. V b., Șanaieu p. I b., Țețche p. I b., Ciutelec p. I b., Șuncuiuș-Aleșd p. I b., Căbești p. I b., Aleșd p. I b., Finiș p. II f., Beliu p. III b., Forosig p. I b., Col. Regele Ferdinand p. I b. sau f., Ineu p. IV f., Inand p. II f., Cociuba-Vaşcău p. I b.: Apateul-român p. II b.

Posturi urbane.

Oradea: șc. No. VI p. III b., șc. No. VIII p. IV b., șc. No. VIII p. VI f., șc. No. VIII p. VII f., Salonta comp p. III f.

Grădini de copii rurale.

Chistag, Borod, Beliu, Ceica, Sântandrei, Tărian, Biharea,

Oșorhei, Săcădat, Balc, Sălard, Tamașeu, Cefa, Cheresig, Cherechiu, Tinca.

Grădini de copii urbane.

Beiuș p. I și II, Salonta 4 posturi I—II, III, IV; Oradea No. V p. II, No. VI p. II, No. VII p. II.

No. 693—1928.

Mai sus sunt catedrele vacante în vederea transferărilor.

Toți acci învățători, cari doresc să se transfere în unul din posturile publicate vacante se vor conforma întru toate dispozițiilor Art. 237 și următorii din Regulamentul de punere în aplicare a legii învățământului primar. — În special:

1. Cererile de transferare se vor înainta Revizoratului școlar cel mult până la data de 25 Martie 1928.

2. În cerere se vor expune clar și precis motivele pentru cari se cere transferarea, justificând aceste motive cu certificate în regulă.

Având în vedere, că din partea On. Inspectorat toate cererile se trimit Revizoratului școlar pentru aviz, înaintarea lor de dreptul la On. Inspectorat întârzie și îngreunează mersul lucrărilor, deci este și regulamentar și în interesul învățătorilor, ca cererile să se înainteze prin revizorat.

Învățătorii, cari cer transferare în alte județe ce nu aparțin Regiunii II-a școlare, vor înainta cererile, întrunind condițiile de mai sus, tot prin revizoratul școlar până la 1 Aprilie 1928.

Cererile intrate după termenul de mai sus, sau cari nu vor întruni condițiunile articolelor sus citate din regulament, nu se vor putea avea în vedere la întocmirea tablourilor.

În legătură cu aceasta, se pune în vedere tuturor învățătorilor, cari în prezent funcționează ca detașați la posturile unde sunt în prezent, ca în cursul transferărilor să-și clarifice situația, cunoscând că în viitor nu se vor aproba detașări decât în cazuri excepționale și numai în cazurile admise de regulament, fiecare învățător trebuind să funcționeze la postul unde e titular, adică unde are numirea.

Oradea, la 28 Ianuarie 1928.

860—928.

În legătură cu executarea obligativității învățământului, mulți învățători ni se plâng, că percepții rurale, nu încasează la timp amendele școlare aplicate de comitetele școlare.

Pentru a remedia acest rău și pentru a face un pas înaintte și în această direcție, se pune în vedere Dlor diriginți, ca după trecerea alor 20 zile dela ziua în care s'a înaintat perceptorilor listele de amenzi, dacă aceștia n'au încasat amenzile. Comitetele școlare vor dresa un proces verbal care se va înainta Administrației financiare Oradea, cu provocare la Nr. 4967—928.

Oradea, La 10 Februarie 1928.

No. 400—1928.

Dl. Maior Ștefan Nicolaescu, dela Comandamentul Corpului I. Arm. Craiova, se plânge că în primăvara anului 1927 a trimis fiecărei școale din județ, o broșură a Dsale și de atunci nici un învățător nu i-a trimis nici broșura și nici costul (12 Lei exemplar).

Cum această împrejurare nu este prea măgulitoare pentru noi, dnii învățători sunt rugați, ca fără amânare să se îngrijească de trimiterea costului sau a broșurei pe adresa de mai sus, cunoscând că s'a cerut un tablou de școlile, cari n'au răspuns acestui ordin, ca să se poată lua măsuri față de învățătorii, cari n'au satisfăcut.

Oradea, la 20 Ianuarie 1928.

Revizoratul școlar.

BCLU Chi / Central University Library Chi



INFORMAȚIUNI



Reforma învățământului secundar. -- *Expozeul făcut de d. dr. Angheliescu, ministrul instrucțiunii.* -- În sala de conferințe a Casei Școalelor, au fost convocați aseară la orele 9, parlamentarii majoritari, membri ai corpului didactic.

D. dr. C. Angelescu, ministrul instrucțiunii a făcut un expozașu asupra principiilor proiectului de lege pentru reforma învățământului secundar, proiect ce va fi depus zilele acestea în Parlament.

Prin acest proiect se urmărește în primul rând, stabilirea legăturii între învățământul primar și cel secundar și în al doilea rând, legătura între învățământul secundar și cel superior. Proiectul urmărește apoi să dea posibilitatea copiilor de școală de a trece dintr'o ramură de învățământ în alta (dela teoretic la practic și viceversa) în baza unui examen de diferență.

Învățământul secundar va dura 7 ani și va cuprinde două cicluri.

Ciclul inferior (gimnazial) care va fi de 3 ani și ciclul superior (liceul propriu zis) care va fi de 4 ani.

Liceul va fi școala pregătitoare pentru cursurile de specializarea ce urmează să se facă în universitate.

Trecerea de la ciclul inferior la cel superior se va face în baza unui examen.

Cei cari nu vor reuși la acest examen, vor avea calea deschisă spre învățământul practic.

Pentru absolvenții ciclului superior de liceu, cari ar dori să urmeze cursuri universitare, se va menține bacalaureatul.

În locul actualei clasei a VIII-a, care se desființează, se va introduce anul preparator al cursului de specializare în universitate.

Proiectul prevede introducerea examenelor integrale de fine de an în toate clasele.

Programa analitică a învățământului secundar va fi alcătuită după votarea proiectului de lege și va fi pusă în aplicare cu începerea viitorului an școlar.

Noul proiect dă o deosebită importanță educației morale și fizice a finetului.

De asemenea prevede o amplă organizare a serviciilor sanitare școlare în vederea unei stări fizice cât mai bune.

Privitor la membrii corpului didactic proiectul prevede stabilitatea directorilor de școli secundare, a cincea gradăție, precum și o gradăție de merit.

În partea finală, proiectul se ocupă de încadrarea în diferite categorii a profesorilor din teritoriile alipite, categorii care au fost deja stabilite printr-o decizie ministerială. În încheiere d. ministru dr. C. Angelescu, a evidențiat importanța ce trebuie dată învățământului tehnic pentru care — spune d-sa — ar fi de dorit să se înființeze un subsecretariat de stat.

* * *

Curențe noi în pedagogie. — *Psihanalozia și educație.* Joi, la ora 6 p. m., s'a deschis la „Casa Școalelor” ciclul de conferințe „Curențe noi în pedagogie” prin conferința d-lui profesor G. G. Antonescu despre Psihanaliza și educație.

D-sa a arătat în primul rând că lumea cultă manifestă un deosebit interes pentru cunoașterea cât mai precisă a vieții sufletești. S'a dovedit însă că pentru aceasta este insuficientă cercetarea numai a vieții conștiente, deaceia s'a simțit nevoia de a se recurge la metode noi pentru explicarea întregului substrat al vieții sufletești. Metoda psihanalitică este una dintre acestea.

Conferențiarul arată apoi origina metodei psihanalitice în medicină, (Freud și Breuer). Problema subconștientului a preocupat însă lumea cultă cu mult înainte de Freud și Breuer; astfel spre ex. în filosofie: Schopenhauer și Hartmann, în literatura Shakespeare și în muzică Wagner.

Principiile fundamentale ale psihanalizei le formulează conferențiarul pe baza a numeroase și variate exemple, în modul următor :

1. Psihanaliza acordă subconștientului un conținut real ; în consecință se evidențiază însemnătatea acestuia pentru direcționarea vieții sufletești conștiente. În subconștient se găsesc elemente sufletești, cari au fost odată conștiente și reprimare apoi în subconștient. Acestea tind să revie în conștiință, fie printr'o izbucnire violentă, atunci când presiunea conștiinței e mai slabă (ieșiri violente, resentimente) fie prin deghizare, spre a înșela vigilența conștiinței, care censurează. În cadrul manifestărilor de deghizare intră și visele.

2. Psihanaliza învederează principiul continuității vieții psihice, ceea ce înseamnă că conștientul formează o unitate organică a vieții sufletești, iar manifestările accidentale, cari de obicei sunt considerate ca întâmplătoare și fără cauză suficientă, sunt de cele mai multe ori determinate de procese psihice subconștiente. Cazurile cele mai interesate din această categorie de fenomene sunt așa numitele cazuri de „lapsus“, din care conferențiarul citează foarte multe exemple: lapsus de uitare, lapsus linguae, vizual. etc.

3. În sfârșit principiul sublimării constă în direcționarea și utilizarea unor energii latente din subconștient spre folosul individului și al societății. Dacă aceste energii ar rămâne în subconștient și nu ar fi îndrumate, ar deveni periculoase din punct de vedere moral.

Conferențiarul arată apoi rolul moral și pedagogic al psihanalizei, atât pentru recunoașterea individualității școlărilor cât și pentru indicația ce o dă în privința sistemului de educație morală din școli, care nu poate fi decât cel bazat pe disciplina liberă, deoarece aceasta presupune convingerea, iar convingerea nu se poate obține decât prin readucerea în conștiință a elementelor psihice inconștiente. Necesitatea unor cercetări aprofundate a vieții morale a școlărilor se impune cu atât mai mult, în momentul acesta, cu cât ministerul instrucțiunii intenționează să acorde un loc preponderent educației morale prin noua reformă a învățământului secundar.

* * *

Cultură și școală. — Conferința d-lui prof. Ștefănescu-Goangă.

Analizând în prima conferință, din ciclul de trei conferințe ce le va ține în cadrul „Extensiunii universitare”, noțiunea culturii și stabilind valoarea ei, dl. prof. Ștefănescu-Goangă, a cercetat de astădată importanța școlii și modul ei de funcționare.

Școala are menirea să desvolte acele aptitudini înăscute în om, ducându-le la perfecțiune, care constă în armonizarea lor așa fel încât individul să apară ca o constituție psihică unitară, încheată, formând o personalitate.

Spre a-și putea împlini această menire, școala trebuie să cunoască constituția psiho-fizică a copilului în diferitele lui vârste, fiindcă vârsta cronologică nu corespunde vârstei mintale.

Variația psihologică a indivizilor este foarte mare. Înăuntrul aceleiaș vârste, există diferențe mintale enorme dela un individ la altul.

Înăuntrul aceleiaș clase sociale există mari diferențe de structură mintală. Variația merge până la aptitudinile speciale psihice, ca memorie, atenție, etc. Chiar înăuntrul unei astfel de aptitudini speciale mai încap diferențieri, căci spre exemplu, cineva are mai dezvoltată memoria cifrelor, iar altul memoria cuvintelor ș. a. m. d.

E ușor explicat de ce școala veche nu putea desvolta prea bine structura psihică specială a copilului, când profesorul nu era conștient de realitatea acestei structuri.

Diferențierea învățământului este rezultatul acestor achiziții moderne ale științei. Această diferențiere este mai avansată în țările anglo-saxone și în special în America, unde psihologia experimentală, căreia i se datoresc aceste descoperiri, a făcut progrese uimitoare. Deaceia în America s'au creat clase paralele înăuntrul aceleiaș școlii pentru a-i grupa pe copii după aptitudini în ritmul pe care îl poate suporta structura psihică specială a acestor copii. O clasă este pentru cei înapoiți și pentru debilii mintali, a doua pentru copiii normali și a treia pentru cei superiori.

Trifurcarea liceului este un rezultat al aceleiaș diferențieri de constituție, descoperită de știința modernă în structura psihicului uman.

În concluzie, școala adevărată, cea creatoare de cultură, trebuie să fie individualizată în înțelesul ca să țină seama consecvent de structura și predispozițiile zilnice ale fiecăruia. Ea mai trebuie să fie și națională, căci substratul biologic stabilește o înrudire între suflete. Și în conformitate cu principiul istoric, școala trebuie să poarte și pecetea vremii în care funcționează, pentru că cultura poartă pecetea unei epoci date și veșnica transformare a vieții creiază mereu noi situații și noi medii pentru înflorirea culturii, cari sunt realități efective și esențiale.

* * *

Părinții, copiii și morala de azi. A doua conferință a scriitoarei daneze Karin Michelis a fost mai fericită decât cea dintâi, întru cât de data asta conferințara s'a concentrat mai mult asupra subiectului redat, acum cu amplexare, fără întortocheșii și ocoluri ce distrag atenția auditorului.

Conferințara face un interesant studiu asupra educației greșite ce părinții o dau în zilele noastre copiilor.

Dacă înregistrăm mii și mii de cazuri când copiii pretoci devin ucigași și hoți, cauza trebuie s'o căutăm nu în obiceiurile sau temperamentul copiilor, ci acolo, de unde pornește ea.

Isvorul acestui rău vine din partea părinților, adevărații autori ai crimelor comise, adevărații și singurii ucigași ai copilului.

Nu prin bătae, nu prin pedepse aspre lipsite de tact și rațiune se pot îndrepta defectele copilului, ci prin blândețe, prin bunățate se pot forma sufletul și mentalitatea copilului.

Părintele e dator să supravegheze fiecare mișcare a copilului și atunci când copilul comite o greșală, nu pedeapsa, ci sfatul trebuie să intervină.

Părinți, supravegheați sufletul și evoluția copilului vostru! Fiți prieteni cu sufletele acestora tinere cari au atâtă nevoie de duioșie și bunățate.

Creșteți-vă copiii în cultul sincerității și al adevărului, singurele comori ce vor putea desăvârși sufletul copilului, care vă va fi recunoscător pentru această zestre nobilă... e îndemnul sincer al marelui scriitoare daneze.

Conferințara încheie, exprimându-și bucuria de a fi venit în România, unde a găsit un teren atât de prielnic și sigur pentru sfaturile sale, și termină arătând cât de mare îi este regretul de a fi nevoită să se despartă atât de curând de femeile române, pe care în scurta vreme petrecută lângă noi, a avut timpul să le cunoască și să le aprecieze însușirile alese.

* * *

Învățământul în Rusia sovietică. D. Iosif I. Gabrea a făcut la Institutul pedagogic de sub conducerea d-lui prof. G. G. Antonescu o comunicare asupra învățământului din Rusia sovietică.

Cum acest învățământ, spune vorbitorul, n'are nici o legătură cu al fostului regim, înțelegerea lui se poate dobândi numai din concepțiile despre lume și viață ale bolșevicilor.

Astfel, în problema ontologică, bolșevismul împărtășește doctrina materialismului. De aci prigoana contra filozofiei spiritualiste și alungarea intelectualilor spiritualiști.

Problema cosmologică o soluționează bolșevismul prin doctrina mecanicianismului. Stăpânirea legilor mecanice, după care se desfășoară lumea, va îngădui realizarea unei societăți mașină, dătătoare de fericire.

În problema teologică, bolșevicii au concepția ateistă.

În problema cunoașterii, origina cunoștințelor o soluționează prin empirism, a valorii ei prin pragmatism, iar a naturii cunoștinței printr'un realism naiv. În problema libertății voinței, răspunsul bolșevicilor este teoria determinismului. Libertatea este o prejudecată burgheză. Consecința: omul e un mijloc, nu un scop în sine. Morala bolșevicilor este un iezeitism barbar. Morală utilitaristă, care cultivă distrugerea în lupta dintre clase. Cu aceste concepții se pecizează menirea omului în societatea bolșevică: o funcție parțială a omului massă, a omului colectiv. Negarea totală a rolului personalității.

Această filozofie stă și la baza învățământului sovietic. Astfel, școala devine instrumentul de dominație al clasei burgheze, de distrugerea societății divizată în clase, deci în slujba politică a partidului comunist.

O formă specială e în învățământul sovietic, cu problema analfabetismului. Lichidarea lui trebuia să aibă loc până în 1927. În acest scop s'au creat o mulțime de școli de adulți, la sate și orașe. Tineretul comunist își face educația comunistă în societățile: Pionerii și comsomol, în spirit ateist și antireligios.

Sistemul școlar cuprinde: stabilimente preșcolare (aziluri și grădini de copii), școli primare, secundare și superioare, în care se cuprind vechile universități, adoptate comunismului, universitățile comuniste, facultățile de lucrători și universități speciale, pentru agitatori în afară de Rusia. Autonomia universităților a fost suspendată în 1920. Facultățile juridice suprimate. S'au suprimat deasemenea filosofia spiritualistă, istoria și religia din programul universităților vechi. S'au adăugat în schimb la toate universitățile: studiul materialismului istoric, bazele economiei politice, istoria mișcărilor muncitorești.

Facultățile de lucrători, în număr de 100, au menirea de a pregăti specialiști bolșevici, dintre lucrători. În universitățile comuniste, se primesc studenți numai după recomandarea comitetului central al partidului comunist. Întreținerea totală e a statului. Necomuniștii nu sunt admiși.

Programele de învățământ sunt simplificate în primul rând prin suprimarea obiectelor de studii: religia, limbile clasice, isto-

ria războaielor, cântecele patriotice. Materia de învățământ concentrată în jurul muncii umane.

Metoda de învățământ activă, manualistă, practică: școala muncii, școala atelier la oraș, școala fermă la sat.

În vederea educației politice comuniste, se dă foarte mare dezvoltarea autogovernării elevilor.

Corpul didactic în majoritate comunist, e plătit insuficient și spionat de autoritățile comuniste. O formă accentuat exterioară ia învățământul prin anexele școlii: biblioteci, teatre, muzee, cinematografe, sporturi, etc.

În totul său, învățământul din Rusia e pus în slujba politicii de partid, cu un accentuat caracter de știință aplicată, dar lipsit de un spirit mai înalt, idealist.

* * *

Comemorarea lui Nicolae Bălcescu la Universitate. În atmosfera solemnă din aula universității noastre, din Cluj, cea mai înaltă instituție culturală a Ardealului a comemorat pe Nicolae Bălcescu. Natura l-a înzestrat din belșug cu toate darurile unui precursor. Imaginație aprinsă, înfierbântată de un instinț eroic, inteligentă lucidă, setoasă de cât mai multe adevăruri, — pe scurt, o construcție sufletească dintre cele mai fericite pentru acea fază din evoluția sufletească a Europei, care a produs volbură romantismului. A apărut în țărișoara mică. Valachia, pe a înbit-o din adâncul inimii și în care, totul era de refăcut. Contraste sociale de netezit, influențe străine, cari durau de veacuri, — de înlăturat, și mai ales, deșteptarea românismului umilit la simțul demnității naționale integrale. Nu exista domeniu de activitate națională ale cărui lipsuri să nu le fi simțit cu instințul precis al figurilor apostolice. De aici, zbuciumată viață a lui Bălcescu, de acel clocot de pasiuni nobile, cari l-au împins în toate direcțiile Europei, de aici neastâmpărul, în care sufletul său își găsea propria și unica sa hrană mulțumitoare.

În câteva cuvinte, d. Bogdan-Duică, rectorul universității, a vorbit de sentimentalismul etic al lui Bălcescu.

Slăvirea memoriei lui din partea Ardelenilor, acum la 75 de ani dela moarte, s'a făcut prin glasul înduioșat de emoție al d-lui prof. Silviu Dragomir, care a crezut, că felul cel mai nimerit de-a comemora personalitatea lui Bălcescu în Ardeal e acela de-a-i expune, întemeiat pe date istorice bogate și autentice, legăturile sale cu Ardealul în perioada de zbucium, a anilor revoluționari 1848—49.

Publicul numeros și distins a urmărit pe d. Dragomir cu

respirația reținută, retrăind aievea momentele de izbândă și decepție ale acelei generații, care ne-a lăsat testamentul politic realizat abia în 1918. Conferința d-lui Dragomir a atins, în câteva locuri, culmea unor accente dramatice, capabile să stoarcă lacrimi. Unul din aceste momente dramatice a fost povestirea împrejurărilor, în care s'a întâlnit Bălcescu cu Avram Iancu, eraiul munților Apuseni, fapt de natură simbolică, întru cât întâlnirea celor două personalități reprezentative exprimă, pentru generațiile viitoare, adevărul, că națiunea noastră nu va obține mântuirea integrală dorită, decât unindu-și toate forțele, coordonându-și toate inteligențele răzvrătite în vederea aceluiaș scop.

Astfel, prin aceasta comemorare, Ardeatul și-a asimilat sentimentul și științific tezaurul sufletesc, care a clocotit atât de nobil în pieptul plâpând a celui ce s'a stins în singurătate desăvârșită, în țara vecinicei primăveri.



CĂRȚI ȘI REVISTE



În editura „Cartea Românească”

Au apărut: Cunoștințe Folositoare Seria A. No. 39 Noțiuni de electricitate de Inginer I. Casetti. Prețul Lei 5'—.

Cunoștințe Folositoare Seria C. No. 30 Macedo-Românii sau Aromânii de Tache Papahagi Profesor. Prețul Lei 5'—.

Isprăvile lui Păcală. Premiata de Academia Română, 49 ilustrații a XI ediție revăzută de P. Dulfu. Prețul Lei 40'—.

Păcală argat. Comedie poporană cu cântece în 4 acte. Ediția II. revăzută de P. Dulfu. Prețul Lei 30'—.

„Voluntara” Piesă națională într'un act Ediția II-a de Serafim Ionescu. Prețul Lei 12'—.

Gruia lui Novac Epopee alcătuită din cântecele de vitejie ale poporului român, 55 ilustrațiuni ed. VIII-a revăzută de P. Dulfu. Prețul Lei 60'—.

Cunoștințe Folositoare Seria B. No. 49 Lingoarea de Dr. Tudor Dumitrescu. Prețul Lei 5'—. De vânzare la toate Librăriile din țară.

